

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiło Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvu Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. se pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franco.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Posamezna številka po K 1-20. Za neorganizirane 80—K, za naročnike v inozemstvu 100—K letno.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako peti vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 50 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti vrste, če se tiska enkrat . . . 1 K 50 vin. " " " dvakrat . . . 1 " " " trikrat . . . 80 " za nadaljnja uvrščenja od peti vrste po 60 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjeništvu UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebej plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravištvu Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/1

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tje so proste poštne.

Prave besede o pravem času.

V 12. šte. z dne 24. marca 1921 priobčuje »Kmetijski list« pod naslovom »Učiteljstvu!« članek, ki ga učiteljstvo — zlasti mlajše — nikakor ne more in ne sme prezreti. Da se ne bo nihče izgovarjal, da se ni mogel seznaniti z glasnim, iskrenim in vsega uvaževanja vrednim mišljenjem velikega sloja in ljudskih želja, se nam zdi v interesu našega stanu potrebno in umestno, da omenjeni članek priobčimo tudi v svojem listu, da pride po tej poti članek v tiste kroge, ki jim je namenjen.

Članek se glasi:

Ne da bi Vas rabili za strankarsko delo, se obračamo do Vas, temveč za to, ker trpi vse podeželje na takem gladu duševnega življenja, da smo krivi, če Vas na to ne opozorimo.

Ničesar nečemo očitati in prav radi priznamo, da je med Vami mnogo tovarišev, ki so posvetili in ki še posvečajo vse svoje nikakor male sile narodnemu delu. Na drugi strani pa čutimo tudi dolžnost, da jasno in odločno konstatiramo, da število narodnih delavcev med učiteljstvom stalno in silno pada. Posebno med mlajšimi učitelji in najbolj med učiteljicami.

In to vključ slavnim tradicijam slovenskega učiteljstva, vključ vzornemu delovanju preminulih starejših učiteljev in vključ temu, da je svobodna domovina izpolnila svojo dolžnost do učiteljstva v polni meri.

V interesu šolstva in v blagor vsega kulturnega napredka na deželi povzdiguemo svoj glas in kličemo vsemu učiteljstvu z vso resnobo: »Končajte z mrtvim bodite tudi Vi taki, kakršni so bili oni Vaši prvoboritelji, ki niso veljali samo za Vaše vzorne stanovske predvodnike, ampak so sloveli tudi kot kulturni delavci.«

Dobivamo dan na dan težke pritožbe in žalibog moramo priznati, da večinoma

upravičene V zavesti izvršenega dela in velikih zaslug starejšega učiteljstva je dal narod prvim kulturnim delavcem na deželi vse, kar so zahtevali. Bodite pa tudi prepričani, da je enako mogoče, da narod v zavesti in pod vtiskom nedelavnosti mlajšega učiteljstva preklicuje vse svoje dobrote.

Odveč je, če še posebej opozarjamo na silno agitacijo, ki jo vrši velika stranka proti učiteljstvu. Ta agitacija je nevarna, ker zida na nizkih nagonih mas, in proti njej je samo eno sredstvo: **delo, vzorno in pošteno delo.**

Živimo v povojnih razmerah, ko je še vse razbito in razdejano in ko je delo edina rešitev. Delati pa je treba po onem starem geslu, da ni mož dolžan storiti samo tega, kar mora, temveč kar more. Danes ne zadostuje, če se učiteljevo delo konča natančno s šolskim zvoncem, ne, danes je učitelj dolžan, da vrši tudi izven šole svojo kulturno misijo, in sicer z vso vsmo in z vso marljivostjo.

Kdor med učiteljstvom ima srce za narod in oko za njegove potrebe, tisti bo tudi brez vsega pritrdil našemu mnenju. Poglejte samo naokolo, kako so vsepovsod neobdelane njive! Ljudsko knjižništvo je pozabljeno, ljudska predavanja so prenehala, dežela nazaduje čim dalje bolj in skoraj bosta edino razvedrilo ljudstvu pijača in z njo zvezan pobji. **Sramota za človeka in še posebej za inteligenta, ki vidi vse to in ne priskoči na pomoč!**

Poleg nedelavnosti pa se je razpasla med učiteljstvom še druga bolezen, ki muji sledi iz prve. **To je beg z dežele.** Vse sili v mesto, vse se ogiba vasi in vse tekmuje med seboj, kako bi se bolj in hitreje pomeščnilo, kakor da ne bi nikogar rodila kmetjska mati.

Tako dobivamo katastrofalne posledice, da ostajajo na deželi večinoma le najslabši in da posebno v krajih, ki najbolj potrebujejo kulturne pomoči, ker so zaradi svoje oddaljenosti od prometnih cest najbolj zaostali, ni nikogar, ki bi vršil

nujno potrebno nalogo kulturnega delavca.

Beg z dežele temelji na napačni presoji vrednosti mesta in je za ves narod pogubonos. Če podleže vabam mesta preprost vaščan, ki ne pozna mesta in njegovih slabih strani, je to nekaj razumljivega. Ni pa to oprostljivo za inteligenta, ki se odtegne svoji kulturni nalogi na deželi le iz pohlepnosti po zabavi, ki jo pričakuje v mestu. Bodimo odkritosrčni in priznajmo, da je le mal odstotek tistih, ki gredo v mesto zaradi dela!

Odkritosrčno in brez olepšav pa tudi brez sovražnosti smo povedali svoje mnenje. **Kdor ljubi svoj poklic in ima srce za narod, tisti nam bo pritrtil in vplival na svoje stanovske tovariše, da postanejo polagoma zopet to, kar so bili njih vzgledni prvoboritelji, ki so z delom dosegli častno mesto v slovenski zgodovini.** Vse njim enake potomce bomo tudi vedno podpirali in naj nam bodo v strankarskem oziru še tako odločni nasprotniki.

Kdor pa noče slišati naše prošnje in kdor noče spoznati svoje dolžnosti, tisti pa naj bo tudi pripravljen, da ga mi ne bomo poznali v sili in da bomo proti njemu — četudi stokrat poreče, da je naš in da je tisočkrat antiklerikalec. Zakaj mi hočemo napredek dežele, mi se borimo za blaginjo kmeta in sario zaradi tega smo osnovali svojo samostojno stranko. Zategadelj pa tudi sodimo vse po delu za podeželje, po delu za kmeta.

To je naša odkrita prošnja do učiteljstva.

Tako govori »Kmetijski list«, in vsi od vsega srca želimo, naj njegov glas ne ostane glas vpijočega v puščavi! Dandanes mora biti učiteljstvo res učiteljstvo naroda — narodovo učiteljstvo! Ne sme plavati morda le v globokih vodah materializma, prepojeno z golim poželenjem po materialnih dobrinah, po uživanju, udobnostih in razkošju, **temveč mora visoko dvigniti ideale starejših uč. generacij,** ki je živela v najzlastnejših naravnih obup-

nih razmerah, pa se je vzlic temu vedno zavedala svojih izvanšolskih dolžnosti do naroda in njegovih kulturnih potreb! Mlajši, posebno najmlajši naši tovariši in tovarišice po večini nič ne vedo, kaj je boj za kruh, kaj in kakšna je križeva pot učitelja trpina, kaj je tragika kulturnega delavca! Sprejeli so jih starejši tovariši z odprtimi rokami v svoj stan, ki so mu s polstoletnim trudopolnim delom priborili ugled, veljavo, dobro ime in pošteno plačo za pošteno delo!

Srce boli človeka, ko mora gledati in poslušati, kako izbirčni so posamezniki glede služb, kako samo preudarjajo in se trudijo, da bi si prebrali službena mesta, da bi udobno živeli, izvan šole po možnosti nič ne delali in se kolikor najprej in najbolj mogoče odtujili narodu. A ne pomislijo, da ne odtujujejo narodu le sebe, ampak zamrzijo mu tudi šolo in ves stan! In kar je starejša učiteljska generacija s trudom ustvarjala, to površno ali lahko miselnost — ne vem, kako bi se to prav imenovalo! — podira in uničuje.

»Mi smo bili v strelskih jarkih!« se glasi opravičevanje. Res je! Ampak tudi že osiveli tovariši so bili v strelskih jarkih, po barakah, v gnoju in v ušeh! A čim so se rešili tega stokrat prokletega zla, brž so poprijeli za svoj kulturni poklic tam, kjer jih je od njega odtrgala vojaška dolžnost. Sedaj delajo s povečano vsmo, dasi z zmanjšano telesno silo, ker se zavedajo, da delajo za svojo domovino! Kdor pa misli, da strelski jarki precejajo dolžnosti narodovega učitelja in trgajo kulturno snovanje šole, ta naj kar hitro pretakne svoj položaj: naj zopet zamenja z vojaško uniformo svoj preprosti delovni krog!

Ne iz tega, kar je bilo, ampak iz tega, kar je in kar mora biti, izvirajo sodobne naše dolžnosti!

Toda mlade učiteljice niso bile v strelskih jarkih, in vendar bi njih večina najrajša tičala v Ljubljani ali njeni najbližnji okolici. Čim udari sobotna ali predpraznična ura, brž se dvignejo na pot s

LISTEK.

H. DRUZOVIC:

Smernice ljudskošolskega pevskega pouka.

Sedanja doba se preveč peča z glasbo: pri tem pa ne najde časa, misliti na odgojo potom glasbe. (E. Paul).

O stanju današnje pravne podivjanosti se je že mnogo tožilo in pisalo. Materializem, kakoršnega svet še ni doživel, se je razpasel ter uničil v množici vsako stremenje po dobrem, po resnici in časti. Sredstva in moči, ki so sodočevalne pri moralni odgoji narodov, so potemtakem morale odpovedati in harmonija med svetovno sliko in našim notranjim življenjem je takorekoč uničena. Naše upanje v ozdravljenje leži edinole v bodoči generaciji, v naši mladini. Sedaj, ko je vojna z vsemi svojimi posledicami uničila toliko kulturnih vrednot, moramo v naši mladini začeti sistematično vzbujati zanimanje in umevanje za prosvetne činitelje, za vede in umetnosti. Tukaj leže i najmočnejši faktorji, ki nas zamorejo dovesti do splošne obnove **mravstvenega življenja.** Zastopniki upodablajočih umetnosti so v tem oziru že povzdignili svoj glas, ter

opozarjali občinstvo in merodajne faktorje na velik pomen umetniške vzgoje, kot pospeševalnice splošne čustvene odgoje. Nobenega glasu pa še ni bilo slišati v javnosti o pomenu glasbene odgoje v službi umetniški in s tem posredno tudi mravstvene odgoje. Istina je, da ima glasba in glasbeni pouk isto odgojevalno moč, kakor vsak drugi umetniški pouk. Da, celo neko prvenstvo bi mu prisodili in to radi njegovega subjektivnega značaja, ki ga v neki večji meri usposablja, uplivati na čustveno življenje. Glasba, oziroma petje ima svoj izvor neposredno v našem čustvenem življenju in uprav radi tega zamore tudi neposredno uplivati na srce poslušalčeve. Ako pa vzamemo današnje glasbeno življenje v poštev, moramo trditi, da nikakor ne zadostuje omenjenim vzgojevalnim namenom. Stik med proizvajajočimi glasbeniki in širjimi masami občinstva se je poizgubil.

Proizvodi skladateljev - umetnikov so veliki množici poslušalcev neumevni. Ti-le se zadovoljijo čisto z najtrivijalnejšimi in muzikalno malovrednimi kompozicijami. Vzrok tej prikazni leži v tem, da se mladina ni vzgajala tako, da bi kot narod umevala in bila v stanu uživati pravo glasbeno umetnost, ter imela i zmisel za lepoto glasbe. Na drugi strani pa se tudi skladatelji vse premalo ozirajo na dušo narodovo, kajti pred seboj imajo le umet-

nost kot tako, ter svoje subjektivno pojmovanje glasbenih izraževalnih sredstev: Poljudni koncerti ter prireditve narodnega blaga v umetniški obliki, hočejo sicer nekako posredovati med umetnostjo in širjim občinstvom. In vendar so te — sicer hvalevredne — uvedbe nezadostne in le krajevnega pomena. Narod v svoji masi pa ostane zanemarjen, kakor poprej.

V starejši dobi je bilo to drugače. Glasbena umetnost še ni bila tako razvita, ter se je gojila predvsem kot domača umetnost; razmerje med obema strujama, med narodno in umetno glasbo, je bilo nekako naravno in vsled tega plodonosno. Muzikalno življenje ni bilo toliko omejeno na koncertne dvorane in javne lokale, ampak glasba se je gojila doma in v ožji družbi. Danes pa je izgubilo društveno življenje svoj intimni značaj in s tem tudi glasba. Posledica je, da se širja masa ne udeležuje več aktivno glasbenega življenja, ampak večinoma le v pasivnem smislu, kot poslušalec. Tako razmerje je nezdravo in nevzdržljivo; dovesti mora do propadanja narodne umetnosti. **Zahteva odgojo h glasbi, ter potom glasbe, je torej danes aktualnega pomena.** Zanimati se morajo za to vprašanje istotako glasbeniki-umetniki, kakor tudi pedagogi.

Že v predvojni dobi so se pokazali prvi pojavi glede izboljšanja glasbenega

in pevskega pouka. Nastale so strokovne organizacije. Muzikalno-pedagoška zveza je n. pr. v stari Avstriji stremila po izboljšanju pevskega pouka v šolah, stavila je zahteve glede strokovnega nadzorništva, kakršnega pozna telovadni in risarski pouk i. dr. In to v državi, ki našega predmeta načeloma ni pospeševala, ker se je bala pri tem pomnožitve narodnostnega gibanja. (Dokaz, da je strokovnega nadzornika imenovala najprej za vojaške zavode, torej v pomemčevalne namene). Večjo pozornost je darovala reformni pouku v risanju, kjer narodnostni moment ne pride v toliko meri v poštev. Mi hočemo in moramo torej popraviti in dostaviti to, kar se je spuščalo poprej **namenoma.** Kot dokaz tej moji trditvi naj navedem druge države, ki nas glede ureditve šolskega pevskega pouka daleko nadkriljujejo. To so predvsemi Švica, Francoska, Angleška, Nemčija in Švedska. Pri tem, ko naš pevski pouk še ne uveljavlja prav nobenih, sicer pri drugih predmetih že uporabljenih didaktičskih načel, ter se poučuje vse le na podlagi mehanskega posnemanja (kakor pred stoletji), je to v omenjenih državah povsem drugače. Deluje se tam smoteno že več nego pol stoletja na izpopolnitvi in povzdigi ljudske glasbe in glasbene metode. V Švici so n. pr. že dosegli, da zna vsak, ki je dovršil ljudsko šolo, popevati po no-

službenega mesta v obiske k sorodnikom in znancom. Ljudstvo to vidi, daje z glavami, boli ga! Tujka je prišla, tujka ostane, dokler se ji na vse mogoče in nemogoče načine ne posreči, da se pomakne kam ob železnico ali v bližino Ljubljane, Maribora, Celja...

Gotovo: vse to je njena svobodna pravica! Izvun šole delaj ali pa ne delaj po mili volji! Tega ji nihče ne krati. Toda pomisliti treba, da tečejo s pravico vzporedno dolžnosti, ki jih pa ne vsebuje samo v zakonu zapisana beseda, ampak ki jih narekuje živa učiteljska zavest! Po mojem mišljenju je bistvo učiteljskega poklica žrtvovanje naših telesnih in moralnih moči obci blaginji in splošni prosveti naroda! Kdor tega ne umeva, njega še ni prešinel z misel visokih in odgovornih naših nalog, on išče samo sebe na škodo veljave in važnosti našega stanu, on — kratko rečeno — ni učitelj našega veka, naših potreb in zahtev našega časa, pa je boljše zanj, za šolo in za stan, če si pomaga drugam!

Izpričevala z vsemi potrebnimi podpisi in pečati so samo dokaz formalne usposobljenosti; dejansko usposobljenost dokazuje delo in ljubezen, ki delo vodi in pridobiva ljubezen!

Zdi se mi nujna potreba, da v imenu naših svetih poklicnih nalog in odgovornosti to jasno in brez ovinkov povem, ker ne morem več prenašati črva, ki mi razjede srce, ker je boljša prva zamera od zadnje in ker me ne bo nič bolelo, ako zaradi tega pade kamenje name od katerekoli strani! Kakor ne maramo hlapcev in sužnjev, kakor delamo z vsemi dopustnimi in poštenimi sredstvi za svobodo, ugled in pravice učiteljstva, tako ne moremo in ne smemo trpeti med seboj ničesar, kar bi oviralo kulturno misijo našega stanu v njenem delovanju in ustvarjanju!

Zapreke so — in mnogo jih je! — ki stoje izvun našega stanu in ki jih postavljajo na naša pota politični demagogi predvojnih barv in običajev ter medvojnih in povojnih pridobitev in utopij. Vse te zapreke bomo odstranili, ko bomo stali vsi kot en mož in ena žena na straži in na delu v bratski solidarnosti, v tovariški zvestobi in v nepodkupljivi pokorščini nasproti živim prosvetnim potrebam svojega ljudstva!

S šolo ne bomo uganjali nobene politike in nobene barantije. Ako se ne bomo mi zavedali njene vzvišenosti in svetosti, kdo se je pa naj zaveda?! In ako mi ne bomo delali zanjo, kdo pa naj dela?! Zakaj ako odnehamo mi, dokažemo, da nam je zgolj fraza, kar pišemo in govorimo o njeni vzvišenosti in svetosti, in ako pred vsako, komaj začetno kulturno delo, ki stoji izvun strogo poklicnih dolžnosti, najprej vržem svoj mošnjiček, se s tem na široka usta izklicujemo za še neopredeljeno služnčad kolega rokodelstva!

Kjer so pogoji eksistence, tam je delo njih logična posledica.

To trdim z vso resnobo in točno premišljeno, čeprav mi preti nevarnost, da mi prileti pod noge (ali pa v glavo) krepilec od te ali druge strani! Toda nekdo mora to povedati, in prepričan sem, da stoji tudi v tem pogledu velika večina učiteljska brez ozira na strankarsko mišljenje ob moji strani!

Velika večina učiteljstva! O tej trdim, da se v polni meri zaveda svojih dolžnosti in jih v polni meri izvršuje! Ka-

morkoli se ozrem, vidim učitelje in učiteljice, ki se naravnost izčrpno trudijo, da vzlic in vkljub vsemu stoje na svojih mestih kakor Atlas, ki ustvarjajoč nosijo na bogastvu svojih duš novi svet in novi rod, dvigajoč se iz razvalin in zevajočih ran. Tem sem služabnik in sotrudnik in jim tak in samo to ostanem do konca dni! Oni dajejo našemu poklicu odznak lepote in pobožnosti, da ustvarimo iz sebe elitni stan kulturnih delavcev, ki bo nanje domovna ponosna, ker ji le po našem delu pride spoznanje, da poganja njena moč, veljava in veličina iz kulturne njive! Takrat bodo premagane vse težave, ker bo stal ves narod z vso svojo moralno in materialno močjo in odvažnostjo na strani svojega učiteljstva!

O tem najvažnejšem poglavju našega novega stanovskega življenja naj izčrpno in ponovno razpravljajo naša učiteljska društva, naj vzgajajo naš naraščaj, naj pa ne tratio časa in energije za malenkostni, ki nosijo dostikrat prozorne tenčice osebnih simpatij ali antipatij! Dvignimo se vsi do čvrste volje pozitivnega dela!

Dixi et salvavi animam meam!

E. Gangl.

PROF. VAJDA, Ptuj:

Kaj zahtevamo od naše centralne vlade.

A. V resortnem oziru.

Ko sem bil nedavno na profesorskem kongresu v Beogradu, sem dobil čudne slutnje, o katerih sem že poročal v »Našem Glasu«. Danes nadaljujem in dostavljam nekaj konkretnih predlogov, katere polagam na srce vsem ministrom in vsem, ki bodo izvoljeni v konstituanto.

1. Opazil sem n. pr. v ministrstvu prosvete, da ne poznajo ustroja naših šol, ne učnega načrta, ne pri nas veljavnih predpisov o klasifikaciji učencev itd. Po dveh letih narodnega ujedinjenja ne bi smela biti takšna neorijentiranost in neinformiranost v centrali! Zato predlagam: v vsako ministrstvo naj se takoj vpokličejo referenti iz novo osvobojenih pokrajin. Te pokrajine so imele 4 različne uprave: 1. Slovenija in Dalmacija pod Avstrijo, 2. Bačka, Banat in Baranja neposredno pod Ogrsko, 3. Hrvatska in Slavonija svojo avtonomijo pod Ogrsko in 4. Bosna in Hercegovina zopet svojo upravo. Vsaka teh uprav je imela svoje slabe, a tudi svoje dobre strani. In te dobre strani naj se prevzamejo v skupno upravo naše države. Zato pa je potrebno, da v centrali poznajo te dobre strani v vseh panogah uprave in temu namenu zaradi spoznavanja služi moj prej navedeni predlog.

2. Centrala je preobložena, ker se ne poslužuje principa delitve dela. Ministrstva opravljajo za Srbijo vse posle, katere pri nas opravlja pokrajinska vlada, vrhutega pa so višja instanca nad pokrajinskimi vladami. So torej 3. instanca za en del države ter 2. in obenem 3. instanca za drugi del države. N. pr. beograjske in druge srednje šole v Srbiji

* Članek je bil že pred časom priobčen v »Našem Glasu«. Priobčujemo ga, ker se zahteve glede osnovnega šolstva kujejo z načeli, ki smo jih imeli večkrat priliko zastopati v našem listu. — Uredništvo.

prikladne; lahka je v uporabi, ker je nazorna, in vsled tega bi bilo upati, da se razširi po ljudskih šolah. (Deloma bode že v uporabi pri učiteljih, ki so v zadnjem desetletju zapustili učiteljske v Mariboru). Poprej pa se mora tudi pouk v metodiki ljudskošolskega petja na učiteljskih postaviti na realno podlago, kajti vsaka metodiška reforma naj ima svoj izvor in svojo podporo v metodiškem pouku na učiteljski.

Tretja zahteva mora biti, da odmerimo petju med ljudskošolskimi predmeti isto stališče, katero mu prisojeva novega pedagogika. Petje štejejo za risanje vred k predmetom umetniškega značaja (v nasprotju predmetom znanstvenega značaja). Stari avstrijski učni načrti so steli petje k takozvanim ročnostim. To docela zastarelo stališče je bilo še preostanek iz Pestalozzijske dobe, kojo pa so Švicarji sami že zdavna zavrgli. Le v Avstriji, in s tem neposredno tudi pri nas, je iz poprej omenjenih vzrokov imelo svoj obstanek ter v istini zaviralo vsak uspešni razvoj predmeta. Priskrbimo torej petju ugodno mesto in ne smatramo ga kot privešek k drugim predmetom, in uspeh ne bo izostal. Uspoštevali bodo naš predmet potem tudi glasbeniki-umetniki, ter predvsem občinstvo, kajti delo glasbenika-pedagoga se kaj rado ocenjuje le iz tehniškega in ne odgojevalnega stališča.

so neposredno podrejene ministrstvu, načelnik za srednje šole se torej mora brigati za vse malenkosti srbskih srednjih šol, katere pri nas prevzamejo višji šolski nadzorniki in drugi referenti pri višjem šolskem svetu. To je bilo mogoče prej, dokler je bila mala Srbija, mnogo manjši kakor n. pr. Galicija ali kraljestvo Češko v bivši Avstriji. Takrat je referent v ministrstvu res (znabiti osebno) poznal vsakega profesorja, vsakega učitelja in vsakega slugo. Danes to ne gre več. Če ministrstvo prosvete opravlja za celo Srbijo posle, katere pri nas opravi višji šolski svet ali poverjenstvo za uk in bogočastje, potem je seveda referent v ministrstvu že s tem dovolj zaposlen in se ne more brigati za ostale pokrajine. Zato se mora uprava decentralizirati na ta način, da se za vse panoge, kjer mi že imamo svojo upravo, n. pr. višji šolski svet za šolstvo, uvedejo tudi za Srbijo te (druge) instance, ministrstvo samo pa bodi najvišja (tretja) instanca za vse pokrajine. Druge panoge, ki so zdaj popolnoma centralistične, n. pr. carina, pa si morajo ustvariti srednje (druge) instance, katerim centrala odstopi del svojega delokroga, da se sama razbremeni in si obdrži le vrhovno vodstvo in pregled. Zato pa rabi referente, katere sem zahteval v 1. točki. (Če se ne motim, je vojaštvo že tako organizirano v divizijske oblasti itd.).

Seveda se mora tem referentom tudi omogočiti bivanje v Beogradu. Zato so potrebni primerni uradni prostori z vso modernno opremo (strokovne knjižnice i. t. d.); potrebna pa so tudi udobna stanovanja. V tem oziru je ugleden slovenski trgovski in industrijski podjetnik sprožil lepo idejo, da bi trgovski in industrijski krogi postavili v Beogradu hiše za uradnike. Stroški bi se jim bogato poplačali, ker bi delo v centrali šlo hitreje od rok, od česar bi vsi pridobitni krogi imeli velik dobiček.

3. Uprava se mora polagoma izenahiti v celi kraljevini. To pa ne tako, da se zakoni in predpisi, ki so veljali v Srbiji, kratkoma razširijo na celo kraljevino. Že prej sem omenil, da so naše uprave v bivši Avstro-Ogrski poleg slabih imele tudi dobre strani. Teh dobrih strani pa naše ljudstvo noče zamenjati s slabšimi. Tega se morajo v Beogradu odvaditi, da se vse, kar je bilo v Avstriji, odklanja, češ: to je švapsko, to ne valja. Izenačenje se mora izvršiti tako, da se mirno, stvarno in nepristransko presodi, kaj je dobro, ter se dobro iz Srbije prenese k nam, ostane pa tudi dobro, ki je bilo pri nas, in se prinese v ostale dele kraljevine.

N. pr. naše šolstvo je solidno in mi nikakor ne želimo, da se ustroj šolstva v Srbiji brez izpremembe prenese k nam. Istega mnenja so menda tudi naši sodniki, politični uradniki, davčni uradniki itd. Glavni vzrok nezadovoljnosti, ki je zavladala, tiči v takšnem izenačevanju, brez upoštevanja naših razmer. To pa se godi zaradi nepoznavanja naših razmer in tako je tudi ta točka v ozki zvezi z zahtevo, izrečeno v 1. točki.

S tem prehajam na drugo poglavje.

B. V stanovskem oziru.

1. Odločno odklanjamo demagogijo in strankarstvo v reševanju našega službenega razmerja in krušnega vprašanja. Na-

Da je odgoja potom šolskega pevskega pouka v smislu umetniške odgoje najboljša opora splošno npravnstveni odgoji, smo že omenili. Človek, ki ljubi lepoto ter upošteva umetnost, se bo tudi primerno vedel ter potrudil, spraviti svoje življenje v sklad s umetniškimi stremiljenji. Postal bo dober in plemenit človek. Odgojevalna moč umetniškega pouka je torej dokazana. Uprav sedaj, ko so n. pr. učni uspehi na srednjih šolah tako pomanjkljivi, kakor še nikoli, bi bilo uspešno, mladino potom umetniškega delovanja dovajati do tega, da zadobi spet veselje do dela, ter odvrniti od faktorjev, ki zabranjujejo uspešni napredek v šoli. Več kakor en slučaj sem doživel v tem oziru, da je dijak, ki ni kazal uprav nobenega zanimanja za pouk, zadobil ljubezen do učenja potem, ko se je izdatno začel baviti z glasbo. Treba je bilo samo, nje govno mišljenje, ki se je bavilo s stvarmi izven šole, osredotočiti na šolo in to se je uprav izvršilo na podlagi predmeta, ki se mu je vžljubil. Posebnost našega predmeta je tudi skupnost delovanja oziroma proizvajanja; posledica pa je nekaj čut za celokupnost, za pravo družabno življenje, kar je iz socialnega stališča presojeno, velikega pomena.

Umetniški pouk je potemtakem faktor splošne odgoje. To mesto zamore zavzemati vsled dejstva, da je od narave več

števam nekatere kričeče krivice, ki so se dogodile v zadnjem času. Ne vem več katera vlada in katera stranka jih je zakrivila, kar je tudi brezpomembno, ker so si v tem vse stranke enake. Ko so postale delavske in uradniške življenjske razmere neznosne, je vlada najprej ugodila delavcem železničarjem in rudarjem, ker se je teh najbolj bala in se jim je hotela prikupiti. Brez temeljitga študija so se železničarjem zvišali prejemki več, nego so ti pričakovali, tako da je n. pr. železniški portir ali magaciner, ki je dovršil nekaj razredov ljudske šole, imel več prejemkov kakor gimnazijski ravnatelj ali sodni svetnik ne glede na aprovi-zacijske in vozne ugodnosti železničarjev. Potem je prišlo vprašanje pasivne volilne pravice državnih uslužbencev. Ena stranka se je hotela prikupiti učiteljem, ki so ravno zborovali v Beogradu, ter je zahtevala pasivno volilno pravico zanje; druga se jim ni hotela zameriti in končno sta se zedinili tako, da so vzeli pasivno volilno pravico še tistim državnim nameščencem, ki so jo v Srbiji že imeli. Nadaljna demagogija se je pokazala v določevanju službenih prejemkov in draginskih doklad. Ker so politične stranke mislile, da ima učiteljstvo velik vpliv na deželi, so dale učiteljstvu izenačeno plačo v dinarjih. Ker so sodnikom poverjene volitve v konstituanto in ker sodniki lahko zapustijo službo ter se posvetijo advokaturi, zato so jim dali posebno doklado, gotovo višjo, nego so sodniki v sanjah pričakovali. Nisem nikomur nevoščljiv, saj vem, da tudi železničar, učitelj in sodnik nima preveč za današnjo draginjo. Toda nas druge vendar boli, da smo naravnost kaznovani za svoje višje študije, čeravno vemo, da je to samo prehodno in se bo moralo enkrat rešiti sistematično. Prehodno pa smo vendar na škodi, in sicer znatno.

Razumem, da so političarji strankarji, toda tudi minister-strankar mora imeti čut pravičnosti proti vsem stanovom. Krivica se bo končno maščevala na strankah samih.

2. Zahtevamo moderno službeno pragmatiko, ki bo uredila naše službeno razmerje in naše prejemke pravično po strokovni kvalifikaciji ter nas varovala pred našiljem samovoljnih predstojnikov in političnih strank. Tu zopet povdarjam, da ni vse slabo, kar je bilo v Avstriji.

Na profesorskem kongresu v Beogradu sem izvedel čudne stvari. N. pr. gimnazijski ravnatelj v Srbiji lahko kaznuje profesorja na plači do polovice mesečne plače! Pri nas imamo disciplinarno postopanje, kjer ima obtoženec priliko, da se brani. Na kongresu se je zahtevalo razpisanje službenih mest! To je pri nas nekaj samo ob sebi umevnega. Še celo v prehodni dobi po preobrtu, ko se je moralo naglo delati, je bil posameznik vprašan, ali hoče na dotično mesto, ki pa se je končno tudi razpisalo za definitivno nameščenje. Zato zahtevamo, da pri izenačenju ne izgubimo tega dobrega, kar že imamo. Gospoda v Beogradu, ki so prevzeli razširjeno državo, se morajo potruditi in razširiti tudi svoje obzorje. Tudi ta točka je v zvezi z zahtevo v 1. točki prvega poglavja.

3. Končno še bistvena zahteva za reševanje naših stanovskih vprašanj. Državna služba je pogodba med državo in

tah. Vsaka šola ima najmanj klavir ali harmonij, da, večkrat se najde tak instrument v vsakem razredu. Kakor pri nas učila za nazorni nauk, najdemo tam učila za pevski pouk; nastenske table z notami, številčnimi vajami i. dr. Glasbeni pouk na učiteljskih je organiziran kakor na kakem glasbenem zavodu. Ni se torej čuditi, da dosežajo vaški pevski zbori umetniško višino in da poje ljudstvo v cerkvi v ubranem četverglasnem mešanem zboru. Glasbena umetnost je tam torej v istini narodna last in znan je razvoj švicarskih pevskih društev. Kakor Švica, ima enotno metodo tudi Francoska. V uporabi je tam številčna metoda že več nego 50 let. Velika glasbena literatura na podlagi tega sistema pospešuje uporabo te metode. Na Angleškem je v splošni rabi takozvana tonik-do-metoda, ki ima sličnosti s francosko metodo. V vsaki teh držav prevladuje potemtakem ena metoda, ki daje pouku neko stalnost in ji zagotavlja uspeh.

Naša nadaljna zahteva mora torej biti neka enotnost ljudskošolske pevske metode. Ker nam čas ne dopušča, da bi se bavili z metodiškimi poskusi, bo najbolje, da se poprimemo tega, kar se je podrugod v praksi že obneslo. In to bi bila francoska številčna metoda, kot pripravljalna stopnja za pouk petja po notah. Za naše šolske razmere bi bile i najbolj

ali manj skoraj vsak človek muzikalno nadarjen. Muzikalno nenadarjenih učencev je zelo malo. Pač pa se mora smisel za tonsko lepoto ponajveč še-le vzbujati in negovati. Od delovanja učiteljevega je torej zavisen uspeh. Pri tem se bo še celo ugotovilo, da mladina napram muzikalnim vtisom ni samo reproduktivna, ampak da kaže čisto produktivne strani. Ako se postavi pouk na podlago delovnega pouka ter se upošteva samodelavnost, potem bomo čestokrat imeli priliko, opazovati iznajdljivost glede muzikalnih oblik. Seveda se to stran samolastnega udejstvovanja v večji meri opazuje pri upodabljalnih umetnostih, katerim pač narava mnogo snovi ponuja. Vsekakor mora pa tudi za naš predmet veljati kardinalna zahteva moderne pedagogike, ki hoče predvsem vzbujati zanimanje in baš to se doseže, ako uredimo pouk po smernicah, ki smo jih očrtali.

Reforma ljudskošolskega pevskega pouka pa ni potrebna samo iz vzgojnih in didaktičkih vzrokov. Vseobča in temeljita glasbena naobrazba je tudi činitelj narodne prosvete. Slovan je izredno nadarjen za glasbo in pregrešili bi se, ko ne bi dvlgali in negovali ta narodni zaklad. Uprav sedaj imamo čisto priliko, opazovati veliko razvojno stopnjo ruskega narodnega petja, ki brezdovno daleko nadkriljuje naše narodno petje, ki se je razvijalo pod

uslužbencem. Socijalna pravičnost zahteva, da se ta pogodba ne diktira enostransko od države, oziroma od njenih vsakokratnih politično - strankarskih predstavnikov, temveč naj se upošteva tudi želje uslužbencev. Zato je naša temeljna zahteva: **Nil de nobis sine nobis**, t. j. v vprašanjih, ki se tičejo nas, naj se zaslišijo in upoštevajo naše stanovske organizacije! (Učiteljstvo je stavilo v svoj načrt šolskega zakona ustanovitve učiteljskih zbornic, ki naj bi odločevale in stavile svoje predloge v stanovskih vprašanjih. Nemška Avstrija jih že ima! — Op. uredn.).

Mi sami skrbimo, da bo naša organizacija močna, da bo enotna v celi državi, da bo celotna in obsegala vse državne uslužbenke do zadnjega. Učiteljstvo se je ujedini, srednješolski profesorji smo ustanovili skupno društvo. Toda v teh organizacijah ne sme nobeden manjkati. Na Hrvaškem obstoja še posebno neujedinijeno profesorsko društvo. To naj pove svoje želje, ujedinijeno društvo pa jih naj upošteva, vsak naj nekaj popusti, pa se bo enotnost dosegla. Ravnotako nas ne sme razdvojiti demagoška začasna ureditev naših prejemkov. Nastala je neka napetost med zastopstvenimi na eni strani in onimi, ki so nekaj dobili, na drugi strani. To ne sme motiti naše solidarnosti. Dokazimo političnim strankarjem in demagogom, da se ne damo raztrgati in zločiti vsak posebej kakor Svatopolkove palice. Pravica mora zmagati.

HREN:

Opozicija v organizaciji.

Volitve v višji šolski svet so končane. Trdno sem uverjen, da so prinesle kandidatom, katere je postavila organizacija, prav častno zmago in bodo doživeli vsi tisti, ki so pričakovali drugačnega izida, veliko presenečenje. Pokazale bodo javnosti in nam samim, da je naša organizacija sklenjena in trdna, in sicer mnogo trdnješa, kakor so jo sodili drugi in kakor smo jo sodili mi sami.

Te volitve bodo jasen dokaz, da so se motili vsi tisti, kateri so mislili, da stvarna opozicija slabi naše vrste. Naravnost obžalovanja vredni so pa oni navrneži v nasprotnem taboru, ki so hoteli v zadnjem hipu iz opozicijskih pojavov v posameznih društvih kovati svoj politično-strankarski kapital in napraviti med nami zmedo. Odkrito povedano, da smo iz tistih vrst pričakovali malo več politične razsodnosti in poznavanja faktilnih razmer. Njihovo postopanje je bilo za nas naravnost žaljivo. Zakaj smatrati učiteljstvo dandanes za tako naivno in politično nezrelo, da bode sedlo na tako nerodno nastavljen limanice, je vendar že malo preveč.

Da se porajajo v posameznih društvih opozicije, je dandanes bolj razumljivo in naravno kakor kdajkoli. Saj živimo v času ustvarjanja trdnih temeljev državi in posameznim stanovom, ki bodo merodajni kot podlaga mnogoletnemu nadaljnjemu razvoju. Ako bi šlo vse gladko, bi bilo to naravnost duševno ubožno pričevalo članstva v organizaciji in bi bilo na veliko škodo šoli in učiteljstvu za celo vrsto let. Pojmi se morajo bistrili, misli kresati druga od drugi! Le tako je pričakovati, da se nazori kristalizirajo, da se vpostavi nekaj solidnega in trajnega. Iz

vplivom italijanskih in nemških - alpskih pesemskih oblik, medtem ko se je rusko razvijalo samostojno, v organski zvezi s pravoslavnim liturgičnim petjem. Treba bo torej paralizovati naše dosedanje glasbene vplive s tem, da začnemo potom ljudske šole podajati narodu novo glasbeno stvarino, in sicer našo pristno jugoslovansko, t. j. hrvaško-srbsko. Stvar se more izvršiti seveda le polagoma in stopoma, vendar pa dosledno. Izbrati bo treba predvsem najpripravnjšo stvarino, kajti uho se mora novim oblikam šele prilagoditi. Hrvaško-srbska narodna glasba se je pač razvijala pod docela drugimi okolščinami, kot naša slovenska, in to ji poudarja tudi drug značaj. Z negovanjem hrvaških in srbskih pesmi bomo pripravljali pot za postopek in razvoj jugoslovanske glasbene umetnosti, katero nam bodo ustvarili naši umetniki-glasbeniki. Torej, ne samo produktivnih glasbenikov čaka velikansko polje delovanja, ampak upravičeno v še večji meri pedagoške stroke, t. j. pevskih učiteljev. Pevski pouk se mora preustrojiti v narodnem, jugoslovanskem smislu. S tem položimo eno izmed temeljnic narodnega in državnega ujedinenja.

Vse naše delovanje in vsa naša prizadevanja bi končno ne obrodila zaželjenega uspeha, ko bi ne bilo na vodilnih

tega razloga so opozicije docela naravne in naravnost potrebne.

Zato se pa opozicije ne smejo nikdar in nikjer jemati pretragično in takoj zločiti nad njimi palice, ker so zdrav pojav. Seveda se morajo opozicije gibanj v mejah stvarnosti in dopustnosti, da ne slabijo celote, ampak jo po svoje krepijo. Pametno vodstvo vsake organizacije bo take opozicije vedelo in znalo upoštevati in tudi ceniti. Saj ga ravno opozicije obvarujejo, da ne zapade napakam, katere bi lahko postale usodne prej ali slej za celo organizacijo. Zakaj vsi smo ljudje in kot taki ni nič izmed nas nezmožljiv.

Vsi se pa moramo zavedati, da imamo vedno in povsod skupni cilj, t. j. dobrobit države, šole in našega stanu. Ta cilj mora lebdeti nam pred očmi pri vsem našem delovanju, pa naj si stojimo tudi v opoziciji. In ako se tega zavedamo, bode našel vsak važejši trenutek združene vladajoče in opozicijske kroge v enotnem nastopu, če gre za dobrobit naše skupne institucije. In tak važen trenutek v naši organizaciji so bile ravno minule volitve v višji šolski svet, katerih izid bode pokazal, da je naša organizacija zdrava in trdna in da je zdrava tudi stvarna opozicija, ki se zaveda, kaj je dolžna napram vodstvu v odločilnih trenutkih.

Kuhanje v dekliških meščanskih šolah.

V »Narodni Politiki« od 6. svečana 1921 berem sledečo zanimivost:

Predvojna doba je hiralna na najrazličnejših boleznih, izmed katerih ena je bila tudi ta, da je omalovaževala vsako telesno in ročno delo, posebno pa še »neproduktivno« delo žene-gospodinje. Intelektualke so ga smatrale samo za zlo, ki se ga morajo žene čimprej osvoboditi. Sanjalo se je o skupnem, kolektivnem gospodarstvu nekoliko rodbin v skupni hiši, s skupno kuhinjo, skupno otroško sobo, kjer bi opravljala svoj posel skupna pestunja itd. Kakor vsako prerokovanje reformatorja, idealista, je tudi navidezno nad vse krasno in teoretično popolno. Toda svetovna vojna nas je iztrežila. Danes, ko smo na lastni koži polzkusili dobrote skupnih kuhinj, pa vemo, da ima individualno gospodarstvo v rodbini poleg senčnih tudi svoje solne strani, ki jih znamo ceniti in lahko rečemo, da se najbolj zaklete feministke na zapadu Evrope smejejo gobezdanju ruskih komunistk »o neproduktivnem« delu žene-gospodinje. Danes smo prepričani, da delo gospodinje, ki pripravlja članom svoje rodbine okusno in izdatno hrano, komodnost, čistočo, red — da to delo ni neproduktivno delo. Njemu gre zahvala, da se morejo ostali člani posvečati produktivnemu delu več in boljše, kakor pa če bi živeli v nekaki kasarni in bili goljufani pri hrani in povsod drugod.

Dobra gospodinja napravlja možu in otrokom življenje prijetnejše in to ima velikansko ceno.

Sanje o hiši s skupno kuhinjo itd. ostanejo zgolj sanje še dolgo, dolgo. Še dolgo, strašno dolgo bomo potrebovali mater - gospodinjo. Toda dandanes se mlade deklice kaj slabo pripravljajo na ta vznešeni poklic. Komaj zapuste šolske

mestih, pri učni upravi, pravega razumevanja za stvar. Naša učna uprava je s stavu prosvetnega programa dokazala svoje veliko zanimanje in umevanje za našo toli važno zadevo. S tem je dala nagib i k obnovitvi in preustroju šolskega petja. V svesti smo si, da bo delo sedaj uspešno. Izginiti pa morajo predvsem predsodki napram našemu predmetu, ki pa so zelo razširjeni. Vsa naša odgoja in ves pouk stremi preveč po znanstveni smeri, umetniška pa se zanemarija. Učitelj naj ne bo samo znanstveno, temveč tudi umetniško naobražen. V tej smeri bode treba preustrojiti ne samo načrt glasbenega pouka na učiteljskih, ampak nvesti se bode moral tudi obvezni pouk v petju na srednjih šolah in enakih zavodih. Vsi sloji naroda se morajo odgovoriti po istih načelih, kajti le s skupnim, smotrenim in vztrajnim delovanjem bomo zamogli ustvariti one predpogoje, ki so podlaga prosvetni in moralni povzdigi našega celokupnega naroda. Obenem pa bomo s tem širili in krepili državno misel, negovali ljubezen do domovine ter ubijali predsodke napram lastnim bratom.

Podpirajte
„Jugoslovansko Matico!“

klopi, že se postavijo v tovarni za stroje, v pisarni za mizo, ali v trgovini pred tehtnico, kratko gredo za svojim poklicem, potem pa nima niti časa, niti veselja do gospodinjstva. Deklica bogatih starišev, kjer ne gospodinja mati sama, temveč najete osebe, se noče učiti od kuharice, deklice, sobariče, ki navadno nimajo za učenje drugih niti časa in tako postaja počasi deklica, ki bi znala sama gospodinjiti bela — vrana. In vendar mora znati to vsaka, tudi bogata. Seveda po tem tudi vsaka domačnost izgleda, kar pa ima še drugo posledico, da se na tak način razmاتا precejšen del narodnega premoženja. Žene ne znajo in ne morejo za gotovo vsoto denarja nuditi svojcem tega, kar bi se zanj v resnici lahko dobilo.

Radi tega že tudi pri nas uvidevajo merodajni krogi, da je i pri nas nujna potreba uvesti na dekliških meščanskih šolah pouk iz gospodinjstva in kuhanja, kakor je že leta vpeljan v Ameriki, Belgiji in drugih naprednejših državah. V češki republiki se poučuje imenovana predmeta dosedaj na 2 čeških in 11 nemških meščanskih šolah, vendar je želeli, da ne ostane le pri teh.

Pouka se udeležujejo učenke 12—14 let stare. Poučuje se poldnevno v manjših skupinah in kar je glavno brezplačno. Uče se nakupovanja, kuhe, pranja in likanja tako teoretično kot praktično. Skuhane jedi zaužijejo učenke same. Premožnejše jih plačujejo, revnejše podpira občina s posebnimi subvencijami. Učenka si, če hoče, lahko odnaša jedila tudi domov.

Potrebni za pouk sta: 1. kuhinja, 2. učiteljica, ki jo je treba seveda plačati. Radi plače učiteljice se zadeva seveda povsod na težave, kajti skoro vsaka občina trpi na pomanjkanju denarja. Toda v mnogih občinah so še razne kuhinje, ki jih je ustanovila odbočka osrednjega skrbstva za deco ali kako podobno društvo in te bi se prav lahko zasegle za šolske namene. Da pa ne bi plača učiteljice posebno živo zadela v težavno občinsko gospodarstvo, zato je ministrstvo prosvete odločilo, da naj poučujoče učiteljice ročnih del, katerim se nagrade ure kot nadure prostih predmetov, kar je za občine seveda mnogo ceneje.

Za potrebne učiteljice je poskrbelo ministrstvo tako, da je izpremenilo enoletne tečaje za učiteljice ročnih del v dvoletne zavode za učiteljice gospodinjstva, kjer se uče kuhati, gospodinjiti, socialnega skrbstva, zdravovede, telesne vzgoje, blagoznanstva, računstva itd. da znajo absolventke potem učiti te predmete. Za one učiteljice pa, ki že delujejo na gospodinskih šolah, se priredijo še posebni gospodinski tečaji.

Od deželnih upravnih odborov in občinskih zastopov zavisi sedaj, da li naj se plodonosno reformirajo dekliške šole, ki gotovo prinesejo zlate sadove. Finančne žrtve ne smejo priti več v poštev, ker je potreba nujna. Marsikatera mati ne more pri najboljši volji prisiliti svoje hčerke, da bi se posvečala in brigala za gospodinjstvo; toda učiteljice učenke vendarle se ubogajo in če se uvede pouk domačega gospodarstva, se ga bodo učile rade. Če pa bi se katera nerada učila, pa stopi pred njo kruti »hočeš - nočeš - moraš« in po letih, ko pride resnost nad njo, gotovo spozna, kako koristna je bila šola gospodinjstva.

Ni mi znano, da li imamo v Sloveniji šolo, kjer bi se učilo obvezno domače gospodarstvo. Zdi se mi pa, da živimo v tem oziru menda še v slabših razmerah kot naši severni bratje. O tem se lahko vsak trenutek prepričamo, če prestopimo le prag katerekoli kuhinje ali sobe, kjer so deklice v hiši. Vse bomo lahko našli, samo smisla za red, snago in varčnega gospodinjstva malo. A niti ni treba, da bi šli v hiše. Poglejmo le v šoli deco pred seboj, ali pa mlade »frajlice« in »gospodičice« na cesti, v mestu na promenadi. Brrr... — Človeka spreletava groza pri pogledu na oni naraščaj, ki ga nam je vzgojila vojna. Vse je le zunanost — vse je nečimernost, razuzdanost, poželenje in nič drugega. Nočnanost je gnala, prazna, črna. Tu bo treba nujne pomoči, če hočemo le del teh nesrečnikov rešiti iz rok stoglave hidre, ki nam pije kri, da slabimo od dne do dne. Na Češkem so se zgagnile oblasti in stvar bo gotovo uspeła. Tudi naše oblasti gotovo niso nasprotno takim posrečenim novotarijam in bodo jih gotovo podpirale. Treba le, da se mi, ki si nadevamo ponosno ime narodnih učiteljev, sami zrcalimo in priredimo podobne šole v zmanjšanem obsegu brez vzira na šolske oblasti, ki še morda niso izdale tozadevnega ukaza. Postaviti jih

moramo namreč pred gotovo dejstvo in smo lahko prepričani, da bode naše delo pozdravljeno in morda tudi primerno nagrajeno.

Albin Lajovic.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za kočevski okraj zboruje dne 9. aprila t. l. v Velikih Laščah. — Dnevni red: 1. Poročilo predsedstva. 2. O šolstvu v Sibiriji. Predava tov. A. Završnik. 3. Društvena pravila. 4. Slučajnosti.

Ako bi 9. aprila deževalo, se vrši zborovanje 10. aprila!

Stanovska dolžnost kliče vse tovariše v Velike Lašče. — Odbor.

+ Učiteljsko društvo za Konjski okraj zboruje dne 7. IV. 1921 ob 10.30 na deški šoli v Konjicah s sledečim dnevnim redom: 1.) Zapisnik. 2.) Dopisi. 3.) Delo kot učni princip v splošnem in v posameznih učnih predmetih: a) Bistvo didaktičnega delovnega pouka, b) Nedostaki, ki se pojavljajo pri ekstremnih zahtevah, c) Delovni pouk v bodočnosti. (Predava tov. Friedl Franjo). 4.) Učni načrt za zgodovino in zemljepisje v ljudskih šolah, učenje cilnice. 5. Slučajnosti.

Posebna vabila na šolska vodstva se ne razpošljejo. Polnoštevilne udeležbe pričakuje Odbor.

+ Kamniško učiteljsko društvo zboruje v sredo dne 6. aprila 1921 ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopju v Domžalah.

Dnevni red: 1. Pozdrav tovariša predsednika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Prosvetno delo učiteljevo, predava tovar. A. Germek. 5. Razmere v boljševiški Rusiji, predava tovar. E. Adamčič. 6. Slučajnosti.

Pismene prijave za skupno kosilo sprejema tovar. Tomo Petrovec, nadučitelj v Jaršah pri Domžalah.

+ Učiteljsko društvo za mesto Ptuj in ptujski okraj zboruje v četrtek dne 7. aprila t. l. ob 10. uri v Mladiki v Ptuj po sledečem vzporodu: 1. Zadnji zapisnik. 2. Dopisi. 3. Podrobni učni načrt za zemljepis in zgodovino. Ivan Zelnir. 4. Sokolska misel v ljudski šoli. B. Rozband. 5. Slučajnosti. Predsednik.

+ Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico ima v četrtek, dne 7. aprila predpoldne ob 9. uri v risalnici deške meščanske šole izredni občni zbor s sledečim dnevnim redom:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Poročilo o spremembi pravil (Tomazič). 4. Razlone vaje v ljudski šoli (prof. Dr. Pivko). 5. Volitve novega odbora ozi. dopolnilne volitve. 6. Slučajnosti.

Pričakujemo, da nikdo ne izostane! Odbor.

+ Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v nedeljo, dne 10. aprila ob 9. uri dopoldne v celjski mestni deški osnovni šoli po sledečem dnevnem redu:

1. Predavanje o prosvetnem delovanju učiteljstva izven šole. 2. Čitanje zapisnika ter društvene in stanovske zadeve. 3. »Petje v osnovni šoli«, predava tov. Pregelj Ciril. 4. »Praktični pouk iz zvezdoslovja na ljudskih šolah« predava tov. Bizjak Joško. 5. Slučajnosti.

Z ozirom na važni dnevni red pričakuje polnoštevilne udeležbe Odbor.

+ Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v četrtek dne 7. aprila 1921, ob 10. uri predpoldne v ormoški okoliški šoli po sledečem vzporodu:

1.) Zapisnik zadnjega občnega zbora. 2.) Dopisi. 3.) Učni načrti za zemljepis in zgodovino. Podava šol. ravnatelj tovar. Anton Kosi. 4.) O Turčevih knjigi »Preobraževanje naroda školom« podaja tovar. Avgust Schönwetter. 5. Učitelj organist nekaj in danes. Poroča tovar. Domic. Serajnik. 6.) Slučajnosti.

Pol ure pred zborovanjem je odborova seja. Z ozirom na 3. točko dnevnega reda, za katero ima učiteljstvo rok samo do konca aprila tega leta, pričakuje obilne udeležbe Odbor.

+ Okrajno učiteljsko društvo cerkniško-logaškega okraja je zborovalo v Grahovem dne 5. marca t. l.

1. Predsednik M. Kosin otvori zborovanje, pozdravi navzoče, izreka zahvalo za obilno udeležbo, ter predstavi novince nadzornika M. Kabaža. Nato da predsednik besedo nadzornika. 2. Nadzorniško poročilo. Nadzornik pozdravi navzoče kliče novince »dobro došli« ter pošilja pozdrave vsem tudi iz sedaj prostega log. okraja, ker se dotični še ne morejo udeležiti današnjega zborovanja. Omeni, da ima učiteljstvo pravico zborovati vsak mesec, ter pozivlje na skupno delovanje v našem stanu. Poroča dalje, da so vsa učiteljska mesta v logaškem okraju zasedena tudi med italijansko vladjo, dočim je pri nas v tem oziru pomanjkanje. Omeni nepravilno delovanje kraj. šol. sveta v Gor. Jezeru proti